

ẢNH HƯỞNG CỦA CẢNH QUAN MÔI TRƯỜNG ĐẾN TÂM LÝ VÀ THÓI QUEN ĐỌC SÁCH: HƯỚNG TIẾP CẬN THỨC ĐẨY PHÁT TRIỂN VĂN HÓA ĐỌC CHO SINH VIÊN HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

ThS Nguyễn Thị Ngọc, ThS Trần Thị Tươi, CN Lê Văn Bình

Học viện Ngân hàng

Tóm tắt: Thư viện trong các trường đại học là không gian tri thức, nơi chia sẻ và thụ hưởng các giá trị văn hóa nhân loại. Không gian, cảnh quan thư viện ảnh hưởng trực tiếp đến tâm lý và thói quen đọc sách của sinh viên Học viện Ngân hàng. Bài viết trình bày tác động của vị trí địa lý, không gian mở, không gian riêng tư, không gian xanh, âm thanh, ánh sáng, màu sắc trang trí,... tác động cảm xúc, sức khỏe và thói quen đọc của sinh viên; nguyên tắc thiết kế là tự chủ tiếp cận, dễ dàng sử dụng, thân thuộc nhưng không nhàm chán; ... Đồng thời, tác giả đưa ra khuyến nghị nhằm tận dụng tối đa những lợi thế sẵn có của Thư viện, hoàn thiện môi trường cảnh quan, phát triển văn hóa đọc.

Từ khóa: Môi trường đọc; văn hóa đọc; thói quen đọc; Học viện Ngân hàng.

IMPACTS OF SURROUNDING ATMOSPHERE ON THE READING PSYCHOLOGY AND HABITS: A DIRECT APPROACH TO PROMOTE THE READING CULTURE OF STUDENTS AT BANKING ACADEMY

Abstract: University libraries are the cathedral of knowledge, where reserve and share human cultural values. The library atmosphere and landscape directly affect the psychology and reading habits of Banking Academy students. The article presents the impact of geography, open space, private space, green space, sound, light, decorative colours,... to the students' emotion, health and reading habits; Constructive and directive requirements for library atmosphere include automomy access, easy use, familiarity and non-boredom... In addition, the author recommends to make the most of the available advantages of the Library, improve the reading environment, and develop the reading culture.

Keywords: Reading environment; reading culture; reading habits; Banking Academy

Mở đầu

Thư viện ngoài chức năng cung cấp thông tin, tài liệu cho người đọc theo những nhu cầu xác định thì còn phải là một không gian tri thức, là nơi lưu trữ, chia sẻ và thụ hưởng các giá trị văn hóa. Không gian đọc hiện nay là khái niệm đang được quan tâm tổ chức ở rất nhiều trường đại học nhằm thu hút, tạo hứng thú cho người học tiếp cận và sử dụng tài liệu cho quá trình học tập và nghiên cứu.

Trong môi trường giáo dục đại học, bàn về tổ chức không gian thư viện không phải là một vấn đề mới, nhưng thực sự chưa được chú trọng, chưa thể hiện rõ vai trò trong tổ chức, đánh giá công tác thư viện. Đã đến lúc các thư viện đại học cần phải thực sự nghiên cứu và đầu tư về cảnh quan

môi trường thư viện bởi vì thực tế hoạt động cho thấy sức ảnh hưởng không nhỏ của cảnh quan đến tâm lý, nhu cầu, thị hiếu của người đọc và người học, cũng chính là tác động trực tiếp đến thành quả phát triển văn hóa đọc của tổ chức và cá nhân.

1. Vai trò của cảnh quan môi trường đối với văn hóa đọc của sinh viên

Cảnh quan môi trường được cảm nhận bằng nhiều giác quan thông qua hình ảnh, mùi vị, âm thanh, cảm giác, do đó tác động trực tiếp đến trạng thái tâm lý của con người. Tùy cách tiếp cận, có nhiều khái niệm khác nhau về không gian cảnh quan. Theo TS Hàn Thất Ngạn “cảnh quan là không gian chứa đựng vật thể thiên nhiên, nhân tạo và những hiện tượng xảy ra trong quá trình tác động giữa chúng với nhau và giữa chúng

với bên ngoài, mang đến cho con người những cảm xúc và tâm trạng khác nhau” [8, tr 5]. Thiết kế cảnh quan là một hoạt động sáng tạo môi trường vật chất - không gian bao quanh con người. Đối tượng của thiết kế cảnh quan là tạo hình địa với bậc thang, tường, bề mặt trang trí vật liệu xây dựng, cây xanh, hình thức kiến trúc, nước,...

Cảnh quan môi trường đại học có vai trò quan trọng đối với sinh viên ngay từ khi lựa chọn trường đăng ký nhập học, củng cố lòng tự hào và gia tăng hứng thú học tập của sinh viên. Đặc biệt, theo xu hướng thụ hưởng của giới trẻ thì tiện ích của hệ thống hạ tầng cơ sở vật chất là một yếu tố quyết định lựa chọn trong khối nhóm trường cùng thứ hạng. Người học đòi hỏi và thể hiện mức độ hài lòng đối với điều kiện về cảnh quan môi trường trong những câu hỏi tư vấn tuyển sinh, trong các trả lời khảo sát đánh giá trường đại học hoặc trên các kênh thông tin cá nhân.

- Cảnh quan bên ngoài

Cảnh quan bên ngoài Thư viện được Học viện Ngân hàng (HVNH) thiết kế tận dụng cây xanh, tiểu cảnh tự nhiên sẵn có, với phong cách hướng đến môi trường xanh, gần gũi với thiên nhiên giống như khu sinh thái đem lại niềm vui, sự thoải mái và giải tỏa căng thẳng, áp lực của việc học tập và nghiên cứu từ đó phát triển văn hóa đọc một cách tự nhiên, bền vững. Cảnh quan bên ngoài tòa nhà thư viện giúp thu hút người đọc ngay từ cái nhìn đầu tiên với phong cách hiện đại, tối giản được sinh viên yêu thích. Cảnh quan bên ngoài gồm: không gian đọc ngoài trời, sân vườn, cây xanh, các tác phẩm nghệ thuật,... giúp thư viện trở nên nổi bật, thân thiện để sinh viên thư giãn khi đọc sách. Cây xanh được trồng tại khuôn viên của thư viện hoặc tạo lên khu “vườn treo” độc đáo, thường được sinh viên gọi bằng cái tên “vườn thượng uyển”. Không gian đọc ngoài trời là xu hướng phát triển của Thư viện, giúp sinh viên hòa mình với thiên nhiên, tạo cảm giác thoải mái và

đạt được hiệu quả cao trong quá trình thu nhận kiến thức.

- Cảnh quan bên trong:

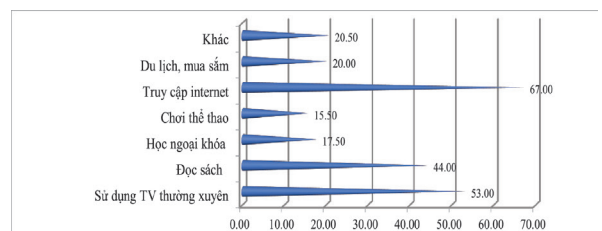
Cảnh quan bên trong của Thư viện được bài trí khá tinh tế, thân thiện, kết hợp hài hòa giữa truyền thống và hiện đại, tạo niềm yêu thích và đam mê đọc sách. Phong cách thiết kế theo hướng tối ưu công năng, tạo sự thoải mái khi đọc sách hoặc thư giãn, tận dụng các điều kiện tự nhiên có lợi nhất về ánh sáng, nhiệt độ, tầm nhìn, ...

Mỗi phòng đọc được thiết kế có sự khác biệt nhằm tránh cảm giác nhàm chán, đơn điệu. Các yếu tố màu sắc, trang trí, sắp xếp kho giá, thiết bị, vật dụng được tính toán tỷ mỉ, tinh tế, tạo cảm giác chung và riêng rõ rệt cho từng nhóm đối tượng sử dụng.

Giáo dục ở bậc đại học đòi hỏi sinh viên phải chủ động học tập và nghiên cứu sâu và liên quan đến các nội dung kiến thức được đào tạo, chính vì vậy mà thư viện là một đơn vị giữ vai trò quan trọng trong các nhà trường, có nhiệm vụ cung cấp thông tin/tài liệu cho người học. Sinh viên sử dụng và gắn bó với thư viện trong suốt quá trình học tập của họ.

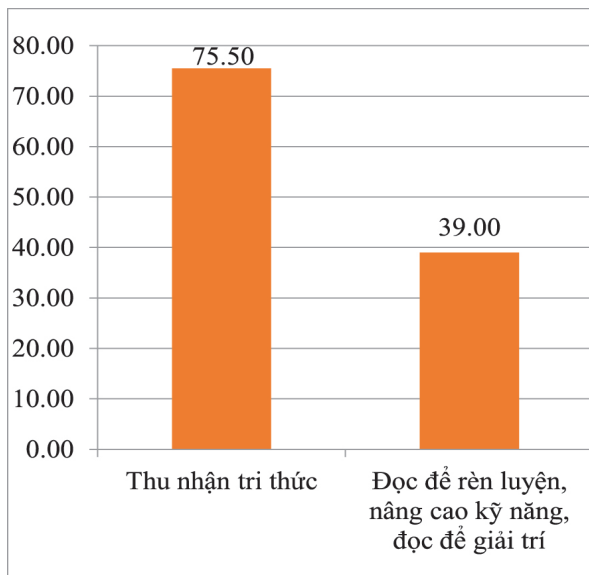
Qua phân tích Biểu đồ 1 có thể thấy, sinh viên HVNH có rất nhiều mối quan tâm, nhưng họ vẫn dành nhiều thời gian cho hoạt động tại thư viện.

Theo kết quả khảo sát được thực hiện vào tháng 5/2020, có 53% số người được hỏi đã thường xuyên đến Thư viện hằng ngày hoặc ít nhất 2 lần/1 tuần; ngoài thời gian học trên giảng đường thì 44% số người đọc sách thường xuyên trong khi 17,5% học ngoại khóa, 20% mua sắm, du lịch, 15,5% chơi thể thao, ...

Biểu đồ 1. Mức độ quan tâm đọc sách của sinh viên

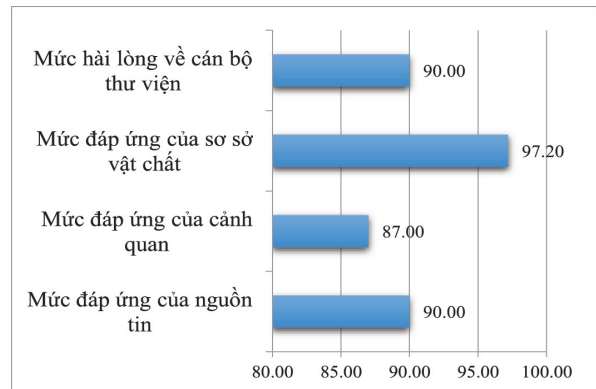
Hoạt động đọc của sinh viên HVNH được thực hiện theo mức độ ưu tiên của các mục đích đọc để hiểu biết, thu nhận tri thức (75,5%), đọc để rèn luyện, nâng cao kỹ năng, đọc để giải trí (39%) ... Thỏa mãn nhu cầu, mục đích đọc của sinh viên góp phần quan trọng trong bồi dưỡng kiến thức chuyên ngành đào tạo và tích lũy vốn sống, kinh nghiệm làm việc cho sinh viên trong quá trình học tập tại Học viện nói riêng và hoạt động học tập suốt đời của họ nói chung (Biểu đồ 2).

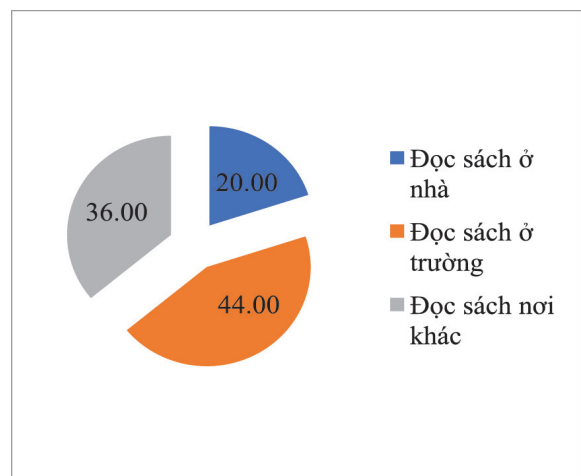
Biểu đồ 2. Mục đích đọc của sinh viên HVNH

Đối với những sinh viên có thái độ học tập tốt thì đọc sách trở thành thói quen hàng ngày, hàng tuần. Việc đọc có thể diễn ra ở nhiều địa điểm khác nhau như trên giảng đường, tại nhà riêng, trên xe buýt, ... nhưng phổ biến nhất vẫn là đọc ở tòa nhà thư viện. Theo kết quả khảo sát, tỷ lệ người đọc sách ở nhà là 20%, trong khi tỷ lệ đọc ở Thư viện nhà trường là 44%, nơi đọc khác (36%). Số liệu này hoàn toàn tương hợp với thực tế của Thư viện HVNH do những đặc điểm về mức độ đáp ứng của nguồn lực thông tin (90% so với yêu cầu của chương trình đào tạo), thời gian mở cửa (13h/7 ngày) và tiện ích của môi trường cảnh quan (87% đồng ý và hoàn

toàn đồng ý với đánh giá đáp ứng tốt của cơ sở vật chất thư viện) (Biểu đồ 3 và 4).

Biểu đồ 3. Đánh giá của sinh viên về Thư viện

Biểu đồ 4. Địa điểm đọc sách của sinh viên

Kết quả khảo sát cho thấy, cảnh quan môi trường tác động trực tiếp và mạnh mẽ đến tâm lý, thói quen và hứng thú đọc sách của sinh viên. Do vậy, để thu hút được nhiều sinh viên sử dụng thư viện, coi việc đọc sách là một thói quen hàng ngày thì các thư viện đại học phải thực sự nhận thức lại, dành sự quan tâm và đầu tư đến cảnh quan và hệ thống cơ sở vật chất đáp ứng nhu cầu của người đọc. Bên cạnh chính sách phát triển nguồn lực thông tin, đa dạng hóa sản phẩm - dịch vụ và đổi mới phương thức/thái độ làm việc, các thư viện cần phải đặc biệt chú ý nghiên cứu, cải tạo/thiết kế mới đối với không gian, môi trường thư viện.

2. Các yếu tố cảnh quan môi trường thư viện tác động đến hứng thú đọc của sinh viên

Một trong bốn yếu tố cơ bản, tiên quyết để thành lập một cơ quan thư viện chính là trụ sở và hạ tầng cơ sở vật chất thiết bị, trong đó trụ sở các tòa thư viện thường được hình dung là một tòa nhà bề thế, cổ kính như một lâu đài khoa học hoặc ngược lại, cũ kỹ, buồn tẻ, ít người lai vãng.

Trên địa bàn Hà Nội và trong hệ thống thư viện đại học, đã xuất hiện một số thư viện/phòng đọc được thiết kế theo hướng mở, tạo không gian hiện đại, tiện ích, thân thiện, thu hút người đến, đặc biệt hướng tới phù hợp với thị hiếu của người đọc thuộc các nhóm độ tuổi thiếu nhi, thanh niên. Những đổi mới này tạo nhiều hứng thú cho người đọc, làm tăng tần suất đến thư viện và tăng thời gian sử dụng thư viện.

Trong thiết kế thư viện mới hoặc khi thực hiện cải tạo lại các tòa nhà, phòng đọc cũ thì cần chú ý đến những yếu tố tác động đến tâm lý, hứng thú của người đọc, bao gồm:

- Vị trí địa lý

Thư viện phải được tọa lạc ở vị trí dễ đến, yên tĩnh nhưng không quá hẻo lánh, biệt lập, phải gần với hoạt động học tập của sinh viên, thường ở giữa khoảng cách của khu hành chính nhà trường và khu giảng đường. Hệ thống thư viện của HVNH gồm 4 thư viện thành viên, đều được bố trí ở gần giảng đường, cách tương đối so với các khu hoạt động gây ồn ào như sân thể thao, ký túc xá, nhà ăn; do vậy Thư viện bị ảnh hưởng rất ít bởi tiếng ồn và mùi từ môi trường bên ngoài.

- Không gian mở và không gian riêng tư

Thiết kế không gian có sự tương tác thích hợp giữa “khuyến khích sự cởi mở” và “giữ gìn sự riêng tư”. Đối với những sinh viên sôi động, thích giao tiếp, một không gian tự nhiên và cởi mở như phòng đọc rộng với sự

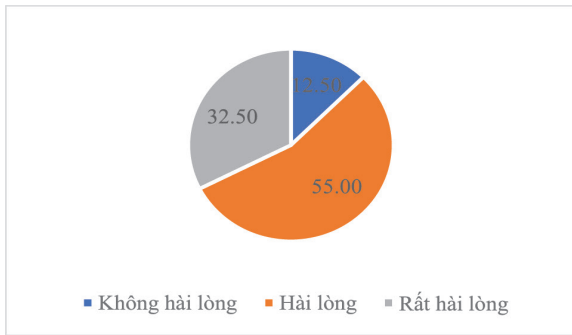
trang trí bằng cây cảnh là thích hợp. Không gian riêng tư thường được thiết kế nhỏ, tinh tế hơn với những phòng đọc ấm cúng dành cho sinh viên muốn nghiên cứu trong môi trường yên tĩnh, không bị phân tán sự chú ý, không bị giảm mức độ tập trung vào công việc.

- Không gian mở và luồng lưu thông

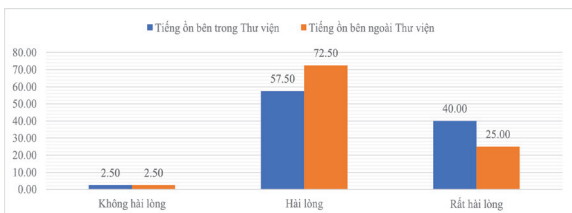
Để tận dụng tối đa diện tích, các thư viện thường bố trí các phòng đọc lớn, tuy nhiên chỉ nên duy trì phòng đọc với sức chứa từ 80 - 150 chỗ ngồi để không tập trung quá đông người cùng lúc, gây ảnh hưởng đến cảm giác đọc. Chú ý bố trí luồng đi lại chính và phụ thông thoáng, dễ tiếp cận giá tài liệu, hạn chế tối đa va chạm khi di chuyển, có hệ thống sơ đồ chỉ dẫn dễ hiểu. Thư viện HVNH thiết kế các phòng đọc và kho theo hình thức mở, tự chọn. Sinh viên tự do di chuyển bằng thang máy và thang bộ trong tòa nhà và giữa các phòng, không bị giới hạn tiếp xúc với tài liệu, tự lựa chọn vị trí ngồi (trừ khu vực nghiệp vụ), như vậy có cảm giác tự chủ, thân thiện, thoải mái khi ngồi đọc sách trong thời gian dài.

- Không gian riêng tư

Nhiều thư viện đã bố trí các phòng đọc nhỏ theo các nhóm đối tượng hoặc theo mục đích sử dụng như: phòng đọc dành riêng cho giảng viên, phòng thảo luận, góc đọc riêng. Những khu vực này ở Thư viện HVNH đều có tần suất đăng ký sử dụng rất cao, đặc biệt là đối với giảng viên, do các phòng đọc yên tĩnh biệt lập với phòng đọc chung, thuận tiện cho làm việc cá nhân độc lập nên họ thường dành nhiều thời gian trong ngày ở Thư viện. Các phòng thảo luận là nơi giảng viên làm việc nhóm với sinh viên, hoặc sinh viên học/đọc nhóm với nhau mà không gây ảnh hưởng tới những người khác. Hướng thiết kế này tôn trọng sự riêng tư nên rất được ưa thích sử dụng.

Biểu đồ 5. Mức hài lòng với diện tích của Thư viện

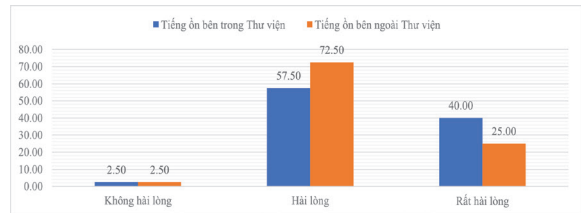
Biểu đồ 6. Mức hài lòng với không gian đọc của Thư viện

Thông qua kết quả khảo sát có thể thấy, số lượng bạn đọc hài lòng về diện tích của Thư viện (97,50%) và không gian đọc của Thư viện (87,50%) chiếm tỷ lệ rất cao. Từ đó có thể thấy, sử dụng không gian Thư viện luôn là thói quen và là nguyện vọng của sinh viên và giảng viên HVNH trong quá trình học tập, nghiên cứu khoa học.

- Âm thanh

Thư viện HVNH là địa điểm yên tĩnh, trong lành, quen thuộc được sinh viên ưu tiên lựa chọn sử dụng khi muốn làm việc độc lập hoặc làm việc nhóm. Thư viện ít bị ảnh hưởng bởi tiếng ồn bên ngoài. Tiếng ồn bên trong luôn được cán bộ thư viện kiểm soát chặt chẽ, bởi ô nhiễm tiếng ồn tác động xấu đến sức khỏe của con người và chất lượng môi trường. Tiếng ồn trong thư viện luôn gây cảm giác khó chịu, gây căng thẳng ảnh hưởng tới sự ghi nhớ của sinh viên khi nghiên cứu và học tập. Nhận thức rõ tác hại của ô nhiễm tiếng ồn, Thư viện HVNH có những quy định nghiêm ngặt với

bạn đọc tham gia không gian học tập, bảo đảm môi trường học tập tập trung, chuyên nghiệp và tạo tâm lý thoải mái cho mọi bạn đọc. Thông qua hoạt động giám sát trực tiếp và giám sát qua hệ thống camera an ninh mà Thư viện kiểm soát tiếng ồn do người đọc sách tạo ra trong các phòng đọc. Đối với khu vực sảnh, Thư viện bố trí hệ thống âm thanh phát nhạc âm lượng thấp để tạo không khí cởi mở, thân thiện cho người đọc ngay từ bước đầu vào sử dụng.

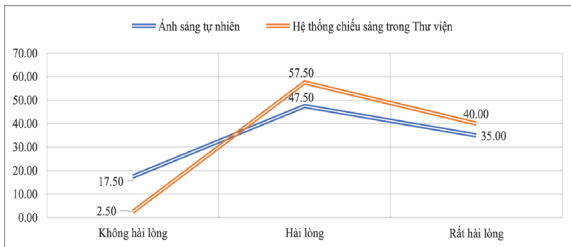
Biểu đồ 7. Mức hài lòng với sự yên tĩnh trong và ngoài Thư viện

Thư viện HVNH với phương châm “thư viện là thiên đường” thu hút mọi sinh viên yêu sách, chăm chỉ học tập và nghiên cứu khoa học. Thư viện luôn tiến hành khảo sát ý kiến của người dùng vào các mùa thi - là khoảng thời gian đông đúc, tấp nập và ồn ào nhất để tiếp nhận các đánh giá, thậm chí là giải pháp từ phía người dùng, giúp bảo đảm yên tĩnh cho môi trường học tập và nghiên cứu. Qua kết quả khảo sát trên có thể thấy, gần 100% bạn đọc hài lòng với mức độ yên tĩnh trong không gian đọc của Thư viện, điều này giúp cho bạn đọc học tập và nghiên cứu hiệu quả hơn.

- Ánh sáng

Ánh sáng tự nhiên, hệ thống chiếu sáng trong Thư viện là vấn đề hết sức quan trọng trong môi trường cảnh quan tác động trực tiếp đến hứng thú đọc. Ánh sáng phải bảo đảm yếu tố kỹ thuật và thẩm mỹ, tận dụng tối đa ánh sáng tự nhiên, hạn chế sử dụng hệ thống chiếu sáng nhân tạo bảo đảm sức khỏe cho mắt của người đọc. Ánh sáng chói có tính kích động, chiếu sáng trắng từ trên

xuống tạo cảm giác êm dịu, nhẹ nhàng. Ánh sáng nóng ấm cúng phù hợp sử dụng vào mùa đông, mùa thu. Ánh sáng lạnh, dịu mát phù hợp sử dụng trong mùa hè, mùa xuân. Đặc biệt, trước tình trạng ngày càng nhiều người học bị mắc các vấn đề về thị giác ngay từ khi còn nhỏ, thư viện đã chú ý bảo đảm đủ ánh sáng phù hợp cho việc đọc trong thời gian dài. Đối với các hoạt động triển lãm, hoạt động sự kiện, Thư viện thường sử dụng hệ thống ánh sáng nhân tạo khi trang trí, ánh sáng kết hợp với cây xanh, với sách, ... tạo ra không gian sôi động, rực rỡ, cuốn hút, gây sự chú ý của sinh viên từ khoảng cách xa. Thư viện HVNH đặc biệt quan tâm tới hệ thống chiếu sáng cũng như ánh sáng tự nhiên trong các phòng đọc. Qua khảo sát hàng năm, tỷ lệ hài lòng về vấn đề này rất cao (97,50% hài lòng và rất hài lòng đối với hệ thống chiếu sáng, 82,50% hài lòng và rất hài lòng đối ánh sáng tự nhiên có trong Thư viện). Như vậy, Thư viện đã đáp ứng tốt các yêu cầu về ánh sáng cho hệ thống kho, phòng tài liệu.

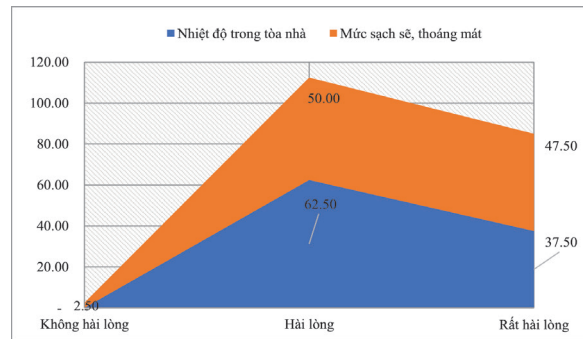

Biểu đồ 8. Mức hài lòng về chế độ chiếu sáng trong Thư viện

- Nhiệt độ, không khí

Do vị trí địa lý, HVNH tọa lạc tại Hà Nội, nên ảnh hưởng bởi khí hậu bốn mùa. Không khí và nhiệt độ của mỗi mùa khác nhau, việc làm cho không gian đọc và bảo quản tài liệu cũng vì vậy mà thay đổi tương ứng. Điều kiện khí hậu quyết định cảnh quan của thư viện. Không gian đọc luôn bảo đảm thông thoáng, tươi mới, hạn chế nắng nóng

vào mùa hè, ngăn gió lạnh vào mùa đông. Nghiên cứu tâm lý học môi trường đã phát hiện rằng, cảnh quan ảnh hưởng đến sức khỏe của con người thông qua các kích thích [4]. Không gian cởi mở, thân thiện, không khí trong lành kích thích sự sáng tạo. Con người sẽ hoạt động tối ưu khi bố cục không gian, không khí lưu thông, linh hoạt với sự riêng tư cần thiết. Vào mùa hè, hệ thống điều hòa làm mát hoạt động với công suất cao tạo không khí dễ chịu cho người sử dụng, vì vậy Thư viện thường quá tải trong khoảng thời gian này. Vào mùa đông, với hệ thống cửa kính, quạt thông gió, các phòng bảo đảm sự ấm áp, an toàn cho người đọc. Sự thích hợp về nhiệt độ và không khí trong Thư viện được người đọc đánh giá rất cao, thông qua Biểu đồ 9:

Biểu đồ 9. Mức hài lòng về nhiệt độ, không khí trong Thư viện

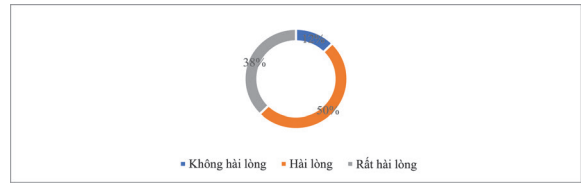
- Màu sắc

Màu sắc là yếu tố quan trọng tác động đến thị giác của người đọc, có thể gây lên cảm giác vui - buồn - nóng - lạnh, kích thích hưng phấn đọc hay cảm giác uể oải. Thư viện HVNH sử dụng các gam màu thích hợp với từng mục khác nhau tạo hứng thú đọc cho sinh viên: Gam màu nóng (đỏ, vàng, cam, ...) có sức lôi cuốn tác động mạnh mẽ đến không gian xung quanh, thường được sử dụng khi diễn ra các triển lãm sách, trong không gian rộng (sảnh tầng 1); Gam màu

lạnh và màu mát (xanh biển, xanh, vàng nhạt,...) tạo cảm giác nhẹ nhàng, tươi mát, sâu lắng như đang ở trong vườn cây mùa xuân tạo cho tâm hồn thư thái được bố trí chủ đạo trong các phòng đọc sách (tầng 2, 3, 4, 7); Phòng thảo luận được trang trí gam màu tươi sáng tạo nên sự vui tươi, phấn khởi cho sinh viên khi thảo luận về một chủ đề nào đó; Phòng đọc tài liệu nội sinh (Luận án, luận văn và đề tài nghiên cứu được sơn màu xanh dương đậm tạo cảm giác nghiêm cẩn cho môi trường học thuật); ... Màu sắc không chỉ tác động đến tâm lý đọc còn tác động đến sức khỏe của con người. Màu sắc được Thư viện sử dụng tạo nên môi trường tối ưu, xanh, sạch, đẹp để phục vụ nhu cầu đọc, học tập và nghiên cứu của sinh viên.

- Môi trường xanh

Theo các nhà tâm lý học, khuynh hướng bẩm sinh của con người là “tính ưa sống tự nhiên”, luôn tìm kiếm những mối liên kết với thiên nhiên. Nếu sinh viên chăm chú ngắm cây, cỏ chỉ trong 60 giây, ngoài cảm giác thư thái, họ sẽ đọc sách, học tập hiệu quả hơn, tập trung hơn và mắc ít lỗi hơn. Cải thiện môi trường cảnh quan có tác động tích cực đến hiệu học tập và nghiên cứu của sinh viên. Các yếu tố tự nhiên, như tiếng nước chảy, mùi cỏ cây đều có tác động tốt lên những yếu tố sức khỏe do tâm lý con người. Tăng cường cây xanh trong các phòng đọc để nâng cao hiệu suất học tập và nghiên cứu của sinh viên. Môi trường cảnh quan nhiều cây xanh giúp sinh viên giảm căng thẳng bằng những không gian yên tĩnh, thanh mát, đưa thiên nhiên lại gần với con người. Sân vườn tầng 6 của Thư viện, điển hình về sử dụng không gian cây xanh bố cục tự do cho mục đích tạo cảm giác gần gũi thiên nhiên, tạo hứng thú đọc. Không gian mở này được coi như một hệ sinh thái vi mô cung cấp môi trường đọc xanh, tạo ra vi khí hậu dễ chịu tạo cảm hứng đọc sách, học tập và nghiên cứu.

Biểu đồ 10. *Mức hài lòng về môi trường xanh trong Thư viện*

Trong những năm gần đây, Thư viện HVNH rất chú trọng đến môi trường xanh trong không gian Thư viện, tạo cảm giác thư thái cho bạn đọc sau giờ học tập, nghiên cứu căng thẳng. Qua biểu đồ 10 có thể thấy người đọc đánh giá rất cao về cách bài trí đưa thiên nhiên vào trong phòng đọc, kho sách của Thư viện (88% người đọc hài lòng và rất hài lòng).

- Trang trí

Thư viện thường sử dụng tranh treo tường để trang trí hoặc chính các mảng màu sơn phá cách hoặc các giá sách có kiểu dáng độc đáo để trang trí khu vực sảnh, các phòng đọc và khu vực thư giãn. Do sảnh giao dịch tương đối rộng nên Thư viện thường xuyên bài trí những chùm, bình hoa tươi theo mùa, màu sắc rực rỡ, hương thơm thoang thoảng, tạo các điểm nhấn thị giác cho người đọc. Những trang trí này có tính linh hoạt, có thể dễ dàng thay đổi để tạo cảm giác mới mẻ cho không gian.

Từ các phân tích trên, có thể thấy cảnh quan môi trường ảnh hưởng không nhỏ tới sở thích, thói quen, địa điểm đọc và học tập của sinh viên HVNH. Với hàng nghìn lượt bạn đọc/ngày, Thư viện đã khá thành công trong việc thu hút sinh viên đến sử dụng các dịch vụ của mình, phát triển văn hóa đọc trong sinh viên, đáp ứng tốt chức năng, nhiệm vụ được giao. Tuy nhiên, để hoạt động của Thư viện ngày càng trở nên cần thiết, là giảng đường thứ 2, là nơi tận hưởng những khoảnh khắc đọc sách, học tập thư giãn của sinh viên, Thư viện cần có những đổi mới về sản phẩm dịch vụ và cả môi trường cảnh quan.

Cảnh quan môi trường thư viện thể hiện tính chuyên nghiệp, tinh tế trong việc tạo ra môi trường học tập tích cực cho sinh viên, hơn nữa đóng vai trò quan trọng, từng bước tạo nên nét đặc trưng của HVNH. Cảnh quan môi trường thư viện hài hòa với cảnh quan xung quanh, góp phần cải thiện môi trường sinh thái trong thiết kế tổng thể cảnh quan của Học viện.

3. Khuyến nghị cho Thư viện Học viện Ngân hàng

Thông qua các kênh đối thoại và đánh giá của sinh viên với Thư viện hàng năm, có thể nhận thấy nhu cầu của sinh viên về thụ hưởng các giá trị tiện ích của thư viện là rất lớn. Với phương châm lấy người học làm trung tâm, HVNH đã không ngừng điều chỉnh, cải thiện nâng cấp nhằm đáp ứng hơn nữa những nguyện vọng của người học. Các thiết kế đã hướng theo nguyên tắc bảo đảm cho người đọc được tự chủ tiếp cận, dễ dàng sử dụng, cảm giác thân thuộc nhưng không nhàm chán; thân thiện nhưng bảo đảm chuyên nghiệp; tác động tích cực đến tâm lý, cảm xúc người đọc; giữ gìn sức khỏe cho người đọc. Mặc dù vậy, thực tế cho thấy vẫn cần có sự đầu tư nhiều hơn nữa trong ngắn hạn đối với các hạng mục về cảnh quan, bao gồm:

- *Diện tích*: cần được bố trí thêm các phòng đọc riêng lấy từ diện tích của khu nhà liền kề để đáp ứng tốt hơn nữa nhu cầu của sinh viên, giảng viên cần làm việc độc lập, đồng thời giảm tải cho các khu vực đọc chung. Có thể xem xét mở rộng mạng lưới thư viện đến các khoa, các khu vực giảng

đường để giảm tải lượng người trực tiếp đọc sách và làm việc trong tòa nhà thư viện. Từ đó có thể giảm bớt lượng cung cấp chỗ ngồi đọc tại chỗ, giúp tạo các khoảng trống trong phòng đọc chung, giảm bớt áp lực đám đông cho sinh viên.

- *Cây xanh*: tiếp tục phủ xanh dày hơn cho toàn bộ tòa nhà để giảm thiểu ảnh hưởng của nhiệt độ và ánh sáng quá chói gắt, điều hòa không khí, tạo cảm giác hòa hợp với thiên nhiên.

- *Nhiệt độ*: thực hiện các giải pháp kỹ thuật để giảm nhiệt cho tòa nhà, giảm thiểu tác hại của hiệu ứng nhà kính: thay hệ thống rèm cản nhiệt, bố trí cây xanh trong và ngoài, thiết kế giàn cây leo phủ tường. Thay thế hệ thống rèm để xử lý tốt mức độ sáng chói, cản nhiệt hấp qua kính và giúp tiết kiệm năng lượng.

- *Thiết bị*: thay thế những loại bàn ghế công kênh bằng loại bàn ghế kích cỡ nhỏ hơn, có kiểu dáng, chất liệu và màu sắc phù hợp thị hiếu của giới trẻ; chú ý lựa chọn những vật liệu thân thiện, có thời hạn sử dụng lâu, giảm thiểu tác hại đến môi trường.

- *Trang trí nội thất*: tăng thêm các thiết bị, vật dụng trang trí ở nhiều vị trí còn trống như hành lang, phòng thảo luận; chú ý tạo các điểm nhấn về thị giác.

- Cảnh quan bên ngoài: trồng các loại cây phù hợp với chất đất và địa hình của mảng bồn phía trước tòa nhà, xem xét bố trí tiểu cảnh loại ưa bóng râm do khu vực này không nhiều ánh sáng trực tiếp; có thể bài trí một phần diện tích mặt nước để tạo phong thủy nhu hòa hơn cho tòa nhà, tạo liên kết với các tòa nhà lân cận.

Kết luận

Trong khuôn khổ hạn hẹp về địa lý và quy định về xây dựng cơ bản thì việc đầu tư mới một tòa trụ sở thư viện có diện tích lớn hơn, tương xứng với quy mô đào tạo của HVNH trong khoảng 10 năm tới là bất khả thi. Như vậy, thay vào đó, Thư viện cần tối ưu hóa hơn nữa trong thiết kế cảnh quan, bố trí nội thất trên cơ sở sẵn có để tăng công năng sử dụng đồng thời bảo đảm được các yếu tố cảnh quan như đã phân tích ở phía trên. Đây là hướng đi phù hợp với chiến lược phát triển hạ tầng cơ sở vật chất của Học viện.

Những đầu tư tiếp tục phát triển về cảnh quan môi trường sẽ góp phần duy trì và lan tỏa tình cảm của người học với Thư viện nói chung, tạo thêm động lực cho sinh viên hứng thú đọc sách, trân trọng sách và thư viện. Chắc chắn, Thư viện vẫn luôn là một điểm đến ưa thích của sinh viên trong suốt quá trình học tập của họ tại HVNH. Đây chính là một trong những giải pháp quan trọng, tác động trực tiếp đến tâm lý và thói quen đọc, từ đó giúp phát triển văn hóa đọc trong cộng đồng sinh viên HVNH.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Dương Khánh Chi (2017). “Tổ chức không gian kiến trúc cảnh quan trường trung học phổ thông tại thành phố Hải Phòng”, Luận văn Thạc sỹ Kiến trúc, Trường Đại học Xây dựng.
2. Hoàng Văn Dưỡng (2019). “Thiết kế không gian thư viện phục vụ đại học số - đại học thông minh”, tại trang web https://repository.vnu.edu.vn/bitstream/VNU_123/68479/1/Cam_nang_2019_Sep_Duong_Thiet_ke_khong_gian_thu_vien.pdf

3. Vũ Thị Điềm (2010). Tham luận văn hóa đọc, Hội thảo Định hướng và giải pháp phát triển văn hóa đọc ở Việt Nam, tr.44-45.

4. G. W. Evans and J. M. McCoy (1998). “When buildings don’t work: The role of architecture in human health,” *Journal of Environmental psychology*, vol. 18, no. 1, pp. 85-94.

5. G. W. Evans and J. M. McCoy (1998). “When buildings don’t work: The role of architecture in human health,” *Journal of Environmental psychology*, vol. 18, no. 1, pp. 85-94.

6. Nguyễn Thị Mỹ Hằng (2013). “Tổ chức kiến trúc cảnh quan trường tiểu học trên địa bàn huyện Hoài Đức”, Luận văn Thạc sỹ Kiến trúc, Trường Đại học Xây dựng.

7. Phạm Hùng (2018). “Cảnh quan tự nhiên cải thiện tâm trạng con người, tăng hiệu quả công việc”, tại trang web <https://dantri.com.vn/khoa-hoc-cong-nghe/canh-quan-tu-nhien-cai-thien-tam-trang-con-nguoi-tang-hieu-qua-cong-viec-20180403234246075.htm>

8. Hàn Tất Ngạn (2018). “Kiến trúc cảnh quan”, NXB Xây dựng, Hà Nội.

9. Nguyễn Anh Tuấn (2019). “Không gian cảnh quan mở dưới góc nhìn tâm lý học môi trường (Nghiên cứu trường hợp Đại học Havard và Học viện Công nghệ Massachusetts)”, tại trang web <https://www.tapchikientruc.com.vn/chuyen-muc/khong-gian-canh-quan-mo-duoi-goc-nhin-tam-ly-hoc-moi-truong-nghien-cuu-truong-hop-dai-hoc-havard-va-hoc-vien-cong-nghe-massachusetts.html>.

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 15-12-2020;
Ngày phản biện đánh giá: 10-01-2021; Ngày
chấp nhận đăng: 19-02-2021).